

İSLÂM VE ÇAĞDAŞLIK(*)

ALİYA İZZETBEGOVİÇ

Çeviren Dr. Rahman ADEMİ

Çağdaşlık nedir? Acaba o, dünyayı harekete geçiren arzular ve fikirler birikimi mi, yoksa gözlemlenen bir anında dünya durumunun toplamı mıdır? Veya her ikisi birden midir?

Her halükârda çağdaşlık, uyumlu, mantıkî ve içi bakımından barışık bir durum değildir. Bir taraftan o, takibinde, refah toplumunun inşası, insani, durağan ve kozmopolit fikirlerle karışık yazılı söz ve eğitimin gelişimi, sürekli devam eden teknik bir devrimdir. Aynı zamanda o, ideolojilerin mücadelesi, 700 milyon yeteri kadar beslenemeyen insanın, standartların ideolojisidir. Şüphesiz bizim durumumuzda çağdaşlık, sanatta pop-art (pop sanat) ve felsefede ise saçmalığın fikridir. Bütün bu karşıtlıklar genelde çağdaşlık olarak adlandırdığımız şeyin parçalarıdır. Sert, neredeyse püriten Mao hareketi ve hippilerin aşırı serbest nihilist hareketi birbirinin çağdaşdır. Bu iki hareketten hangisi “çağdaş”tır? Acaba çağdaş dünya hiç “çağdaş” mıdır? Nasıl bir ölçü kullanalım? Bu sebeple şu belirsiz çağdaşlık kavramını idealize etmeyelim. Çünkü sonunda, bizim şu anki çağdaşlığımız, diğer bütün eskileri gibi sadece bir zamanın (hakikatler ve sapkınlıklar) toplamıdır.

Onun için başlıkta saklı bulunan soruya cevap vermeye çalışsak daha iyi yapmış oluruz, onun cevabı da büyük ihtimalle şudur: Acaba İslâm gelişmiş ve zamanla aşılmış mıdır, o zamanın önünde mi arkasında mıdır ve bizim zamanımızdaki dünyaya önemli bir mesajı var mıdır? Bu soruya belli bir cevap vermek mümkündür ancak -göreceğimiz gibi- sadece okuyucuların katkısıyla.

İslâm'ın çağdaşlığı hususunda genelleyerek konuşmak mümkün değildir. Tartışma, İslâm'ın belli bir hükmünün güncel olup olmadığı hakkında, daha doğrusu, onun herhangi bir hükmünün insanın ve gelişmekte olan insan toplumunun ihtiyaçlarıyla bariz bir karşıtlık içinde olup olmadığı hususunda yapılabilir.

İslâm'ın temel, hatta en temel parolası Allah'tan başka ilah yoktur parolasıdır. Bu, her Müslüman'ın her gün en az birkaç defa söylediği o meşhur La ilahe illallah'tır. Bu tanıklığı yorumlayan meşhur bir İslâm yazarı, bunun, insanın hayatının hâkimi olan yalan tanrılardan kurtulması için devrimin habercisi olduğunu yazmıştır. O, insan hayatı ve ruhuna, ruhbanîyet, kabile reisleri, prens ve makam sahibi insanlar gibi hâkimiyet kuran her şeyden kurtuluş ve tahakkümünün sadece Allah'a izafe edilmesi demektir. Bu parola ve “insanlardan korkmayın, Allah'tan korkun” ayetiyle Kur'an pratikte teslimiyeti ortadan kaldırmıştır. Sahte büyüklükler ve otoritelere teslimiyet yerine Kur'an sadece bir tane -Allah'a olan teslimiyeti- farz kılmıştır. Allah'a olan

* ALİYA İZZETBEGOVİÇ – ÖZGÜRLÜK MÜCADELESİ VE İSLÂMÎ YENİDEN DOĞUŞUN SORUNLARI, Haz: Mahmut Hakkı Akın-Faruk Karaaslan-Ümit Aktaş, Malatya Büyükşehir Yayınları, Mayıs-2016.

bu teslimiyette Kur'an, insan için özgürlük, onun her türlü teslimiyet ve korkudan beraatını inşa etti.

Sahte tanrılar -ki eskiden bunlar idoller, firavunlar, tanrı krallar- bugün ise çeşitli babalar ve vatan kurtarıcıları, en bilgili, tartışmasız, hatasız, büyük vs. özgürlükten refaha kadar -ki çoğu zaman olmayan özgürlük ve olmayan refah- her şeyi sağlayan kimseler. Böylece, büyük bir Asya ülkesinde, tarımdaki hasatlardan karmaşık beyin ameliyat metotlarına kadar her şey, bütün başarılar için büyük lidere müteşekkir olmak gerektiğine insanları ikna etmeye çalıştılar, bazıları ise ikna ettiler. Bu şükran ve tanıklığı herkesin her şartta öne çıkarması gerekir. Kısa bir süre evvel bir Avrupa ülkesinde, yine öylesine büyük ve bilgili, resmi şairin de onu tarif ettiği gibi “diğerlerinden bir baş daha uzun” olan biri, korkuya dayalı bir iktidarı hayata geçirdi ve kendi olağanüstü bilgeliğinde (!) milyonlarca insanı katletti. Şair ve bilim adamlarının ülkesi olarak bilinen başka bir Avrupa ülkesinde ise, halkını düşünme ve karar verme zahmetinden kurtaran, çünkü “o herkes için düşünen” ve “her şeyi bilen” bir lider olarak, en çok kendi halkına olmak üzere, başka halklara daha evvel görülmemiş acılar ve trajediler yaşattı. Örnekler daha çoktur, bunlar sadece en çarpıcı olanlardır.

Şimdi sormak gerekir. Sahte tanrıların böylesine güçlü bir biçimde hüküm sürdüğü bir dünyada, insanların tanrı olmadıklarını, insanın ubudiyete layık olmadığını, Tanrı'nın sadece bir olduğunu, mülkün de sadece ona ait olduğunu, her insanın zayıf olduğu ve onun sahte tanrı olacağına gerçek bir insan olması için mücadele etmesinin yeterli olacağını söyleyen İslâm'ın söyleyecek bir şeyi var mıdır?

Sahte tanrılardan insanın özgürleşmesi hakkındaki ifade edilen İslâm prensibinin, her zaman güncel ve eskimez bir fikir olduğunu düşünmekteyiz.

Çok güncel olan ve sonsuza dek böyle kalacak olan böylesine bir fikrin başka bir örneği de, tüm insanların eşit ve kardeş oldukları hakkındaki düşüncedir. Kur'an bu düşüncüyü açık ve belli bir şekilde ilan etmiştir:

Ey insanlar! Sizi tek bir canlıdan yaratan, ondan eşini var eden ve her ikisinden de birçok erkek ve kadın türeten Rabbinizin bilincinde olun... (Nisa, 1)

İnsanlar (aslında) bir tek ümmet (millet) idi. Bu durumda iken Allah, müjde verici ve uyarıcı olarak peygamberleri gönderdi. İnsanlar arasında anlaşmazlığa düştükleri hususlarda hüküm vermeleri için, onlarla beraber hak yolu gösteren kitaplar da indirdi... (Bakara, 213)

Ey insanlar! Doğrusu biz sizi bir erkekle bir dişiden yarattık. Ve birbirinizle tanışmanız için de sizi halklar ve kabilelere ayırmışızdır. Allah katında, kuşkusuz en onurlu ve asil olanınız onun bilincine, en derin bilincine varanınızdır...(Hucurat,13)

Burada, Kur'an'ın diğer çok sayıda önemli hükümleri yanında, insanların eşit oldukları hakkındaki düşüncenin sadece basit bir ilan olarak kalmadığını belirtmek belki daha da önemlidir. Müslüman dünyasında, ırk, milliyet, maddi durumu ve kökeni ne olursa olsun, insanların eşit

değerde oldukları hususundaki İslâm'ın prensibinin benimsenmesine rağmen diğer çok sayıdaki İslâm prensiplerinin yeteri kadar kabul görmediğinden ve günlük hayatlarının bir parçası olmadığından üzüntü duyabiliriz. Doğudaki bir camide, Cuma namazı esnasında, renk cümbüşü içinde, beyaz, zenci, fakir ve zenginlerle beraber oturma fırsatı elde eden kimse, bu eşitliğin ne kadar hakiki olduğundan emin olabilir. Onu burada hiç kimse özel olarak öne çıkarmıyor çünkü onu doğal bir durum olarak kabul ediyor. Bu prensibe riayet edilen dünyanın başka yerlerinde ise bu durum öğretilmiştir, bazı yerlerde ise gösteriş veya tutumdur. Müslüman dünyasında bu, hava ile teneffüs edilen ve dünyayı algılama ve görme biçiminin bir parçası olarak nakledilen, tamamen doğal ve dayatılmayan bir tutumdur.

İnsanların eşitliği konusu, dünyadaki bütün insanların açık düşüncelerinde aynı derecede hâkim olabilmemiş midir?

Geri kalmış dünya kavramını, “çağdaşlık” tartışmasında da bir etkileri olmadığından dolayı bir kenara bırakalım. Dünyanın en medeni ülkelerinden biri, Amerika'da, kamu hayatında beyaz ve zenci insanların eşit olduklarını karara bağlayan kanun ancak birkaç yıllık geçmişe sahiptir (1965 yılında ilan edildi). Ayrıca bu, çok sayıda kimse tarafından itiraz gören, hâlâ sadece bir kanundur. Zencilerin eşitsizliği ayan beyan ortadadır. Güney Afrika Cumhuriyeti ve Rodezya'da ırkçılık kanunu, apartheid hâkimdir. XX. yüzyılın 40'lı yıllarında Almanya'da insanların eşit olmadıkları “bilimsel” olarak ortaya konuluyordu. Bütün bunlar açık ırkçılık örnekleridir, fakat şekli eşitlik taraftarı olan çok sayıda ülkedeki gizlenen ancak hissedilen ırkçılık durumu nedir? Ve nihayet, sadece irksal ayrımla yetinilmemektedir. Ona milli, son zamanlarda ise sınıf ve fikir ve siyasal ayrımcılık katılmaktadır.

İnsanların eşitliğinin hâlâ uzak bir rüya olduğu ve Allah'ın eşit olarak yarattığı insanların ayrımcılığa tabi tutulmasının rutin bir hal aldığı bir dünyada İslâm'ın yapabileceği bir şey var mıdır? Şimdiki haliyle insanlık toplumu, İslâm'ın eşitlik ülküsünü aşmış mıdır yoksa tersine, İslâm çok ilerde midir?

Çağdaşlık hakkında konuşurken, insanlar onu, ilerleme, kültür, peşin hüküm ve dalaletlerden kurtuluş olarak algılamaya hazırdır. Gerçekte ise çağdaş dünya çok ama çok eksik ve bu onun için söylenebilecek en hafif bir ifadedir. İşte, onun belki “en çağdaş” kısmı şöyledir:

1960 yılında Kaliforniya'da boşanma sayısı % 50'ye ulaşmış, yani her iki nikâhtan birisi başarısızlıkla sonuçlanmıştır. Aynı ölçüde çocuk suçları, uyuşturucu ve ruhsal hastalıklar yayılmıştır. Amerika'nın Kamu Sağlığı Ajansı'nın tespitlerine göre (1968), her beşinci Amerikalı sinir krizi yaşamış veya yaşama noktasına gelmiştir. Amerika'daki her 1000 kişiden dördü psikiyatri kliniklerinde bulunmaktadır. 1963 yılında New York'ta eroin ve diğer ağır uyuşturucu kullanan 23.000 kişi tespit edilmiş, gerçek sayının ise 100.000'in üzerinde olduğu tahmin edilmektedir. New York'taki Hanter Koleji'nde, talebelerin yarısından fazlasının marihuana kullandıkları ortaya çıkmıştır. 1964 yılında Amerika Birleşik Devletleri'nde her 12 saniyede bir suç, hemen hemen her saatte bir cinayet, beş dakikada bir saldırı, 25 dakikada bir tecavüz ve her dakikada

bir araba hırsızlığı cereyan etmektedir. (FBI'nin yıllık raporundan)

Ortaya konulan bütün bunları sadece Amerika hadisesi olarak düşünmek yanlıştır. Amerikalılar sadece, medeniyetlerinin bu tür karanlık taraflarının ilan edilmesinde daha açık davranmaktadırlar, diğerleri ise bunu istemeksizin ve utanarak yapmaktadırlar hatta başkaları bunu gizli tutmayı ve üzerini örtmeyi tercih etmektedirler. Dahası, ileri sürülen hadiseleri, daha az veya daha fazla olarak, ülkenin “çağdaşlık” derecesine bağlı olarak, (yani ne kadar çağdaş ise o kadar fazla) Avrupa'nın bütün ülkelerinde, hatta uzak Japonya ve Çin'in tüm büyük şehirlerinde bulmak mümkündür.

Medeniyetin devam eden gelişimi, eğitim, hayat standardının yüksekliği ile din ve ahlak dışındaki diğer etmenlerin, bu sonsuz sayıdaki sorunlarla başa çıkmasını beklememiz mümkün müdür?

Eldeki veriler böyle bir beklentiye cesaret vermemektedir. 1951 yılında Amerika Birleşik Devletleri'nde 100.000 kişiye 3,1 cinayet, 1960 yılında 6, 1967 yılında ise 9 cinayet tespit edilmiştir. Yani 16 sene içinde bu tip cinayetler üçe katladı.

Böylesine mükemmel olmayan bir dünyada, İslâm'ın söyleyebilecek ve yapabilecek bir şeyi var mıdır?

Kur'an'da şu ayetleri okuyoruz.

Doğu da Allah'ındır batı da. Nereye dönerseniz Allah'ın yüzü (zâtı) oradadır... (Bakara, 115)

De ki: “İçinizde olanı gizleseniz de açıklasanız da Allah onu bilir. Göklerde olanları da, yerde olanları da bilir. Allah her şeye kadirdir.” (Al-i İmran, 29)

Allah sana Kitap ve hikmet indirmiş, sana bilmediğini öğretmiştir. Allah'ın sana olan nimeti ne büyüktür. (Nisa, 113)

Taneyi ve çekirdeği yaran şüphesiz Allah'tır; ölüyü çıkarır. ... O, gökten su indirendir. Her bitkiyi onunla bitirdik, ondan bitirdiğimiz yeşilden, birbirine benzeyen ve benzemeyen yığın yığın taneler, hurmaların tomurcuklarından sarkan salkımlar, üzüm bağları, zeytin ve nar çıkardık. Ürün verdiklerinde ürünlerine, olgunlaşmalarına bir bakın. Bunlarda, inananlar için, şüphesiz, deliller vardır. (En'am, 95-99)

Allah şüphesiz adaleti, iyilik yapmayı, yakınlara bakmayı emreder; hayâsızlığı, fenalığı ve haddi aşmayı yasak eder. Tutasınız diye size öğüt verir. Ahitleştiğiniz zaman Allah'ın ahdini yerine getirin. Allah'ı kendinize kefil kılarak sağlama bağladığınız yeminleri bozmayın. Allah yaptıklarınızı şüphesiz bilir. (Nahl, 90-91)

Gece ile gündüz, güneş ile ay Allah'ın varlığının belgelerindedir. Güneşe ve aya secde etmeyin; eğer Allah'a kulluk etmek istiyorsanız, bunları yaratana secde edin. (Fussilet, 37)

Kupkuru gördüğün yeryüzünün, Biz ona su indirdiğimiz zaman harekete geçmesi, kabarması, Allah'ın varlığının belgelerindedir. Ona can veren Allah şüphesiz ölüleri de diriltir. Doğrusu O her şeye kadirdir. (Fussilet, 39)

Allah'tan başkasına kulluk etmeyin, anne babaya, yakınlara, yetimlere, düşkünlere iyilik edin, insanlarla güzel güzel konuşun, namazı kılın, zekâtı verin... (Bakara, 83)

...Hayırlı işlerde birbirinizle yarışın. Nerede olursanız olun Allah sizi bir araya toplar. (Bakara, 148)

Yüzlerinizi doğudan yana ve batıdan yana çevirmeniz iyi olmak demek değildir; Lakin iyi olan, Allah'a, ahiret gününe, meleklere, Kitap'a, peygamberlere inanan, O'nun sevgisiyle, yakınlarına, yetimlere, düşkünlere, yolculara, yoksullara ve köleler uğrunda mal veren, namaz kılan, zekât veren ve ahitleştiklerinde ahitlerine vefa gösterenler, zorda, darda ve savaş alanında sabredenlerdir. İşte onlar doğru olanlardır ve sakınanlar ancak onlardır. (Bakara, 177)

Sevdiğiniz şeylerden sarf etmedikçe iyiliğe erişemezsiniz.(Al-i İmran, 92)

Ey İnananlar! Akitleri yerine getirin. İyilikte ve fenalıktan sakınmakta yardımlaşın, günah işlemek ve aşırı gitmekte yardımlaşmayın ve Allah'tan sakının. (Maide, 1, 2)

Ey İnananlar! İçki, kumar, putlar ve fal okları şüphesiz şeytan işi pisliklerdir, bunlardan kaçının ki kurtuluşa eresiniz. (Maide, 90)

De ki: Gelin size Rabbinizin haram kıldığı şeyleri söyleyeyim: O'na hiçbir şeyi ortak koşmayın, anaya babaya iyilik yapın, yoksulluk korkusuyla çocuklarınızı öldürmeyin, sizin ve onların rızkını veren Biziz, gizli ve açık kötülöklere yaklaşmayın, Allah'ın haram kıldığı cana haksız yere kıymayın. Allah bunları size düşünesiniz diye buyurmaktadır. Yetim malına, erginlik çağına erişene kadar en iyi şeklin dışında yaklaşmayın; ölçüyü ve tartıyı doğru yapın. Biz kişiye ancak gücünün yeteceği kadar yükleriz. Konuştuğunuzda, akraba bile olsa sözünüzde âdil olun. Allah'ın ahdini yerine getirin. Allah size bunları öğüt almanız için buyurmaktadır. (En'am, 151-152)

Ne sarf edeceklerini sana sorarlar, de ki: 'Artanı' (bağışlamayı).(Bakara,219)

Allah, kendini beğenip öğünenleri elbette sevmez. Onlar cimrilik ederler, insanlara cimrilik tavsiyesinde bulunurlar, Allah'ın bol nimetinden kendilerine verdiğini gizlerler...(Nisa, 36-37)

O, büyüklük taslayanları asla sevmez.(Nahl, 23)

Rabbinin yoluna, hikmetle, güzel öğütle çağır; onlarla en güzel şekilde tartış; doğrusu Rabbin, kendi yolundan sapanları daha iyi bilir. O, doğru yolda olanları da en iyi bilir. (Nahl, 125)

Kitap'tan sana vahyolunanı oku; namaz kıl; muhakkak ki namaz hayâsızlıktan ve fenalıktan alıkoyar... (Ankebut, 45)

Bu insanlar, devenin nasıl yaratıldığına, göğün nasıl yükseltildiğine, dağların nasıl dikildiğine, yerin nasıl yayıldığına bir bakmazlar mı? Sen öğüt ver! Esasen sen sadece bir öğütçüsün. Sen, onlara zor kullanacak değilsin. (Gaşiye, 17,22)

Yeryüzünde dolaşmıyorlar mı ki, kendilerinden önce geçenlerin sonlarının ne olduğunu görsünler. (Yusuf, 109)

Ey inananlar! Kendiniz, ana babanız ve yakınlarınız aleyhlerine de olsa, Allah için şahit olarak adaleti gözetin; ister zengin, ister fakir olsun, Allah onlara daha yakındır. O halde, adaletten ayrılmamanız için heva ve heveslerinize uymayın! (Nisa, 135)

Yakınına, düşküne, yolcuya hakkını ver; elindekileri saçıp savurma.(İsra, 26)

Birbirinizden meydana gelen sizlerden, erkek olsun, kadın olsun, iş yapanın işini boşa çıkarmam. (Ali İmran, 195)

Erkeklerle, kazandıklarından bir pay, kadınlara da kazandıklarından bir pay vardır. (Nisa, 32)

Ey inananlar! Eğer yoldan çıkmışın biri size bir haber getirirse, onun iç yüzünü araştırın, yoksa bilmeden bir millete fenalık ederseniz de sonra ettiğimize pişman olursunuz. (Hucurat, 6)

Bir haksızlığa uğradıklarında, üstün gelmek için aralarında yardımlaşır. Bir kötülüğün karşılığı, aynı şekilde bir kötülüktür. Ama kim affeder ve barışır, onun ecri Allah'a aittir. Doğrusu O, zulmedenleri sevmez. Zulüm gördükten sonra hakkını alan kimselere, işte onların aleyhine bir yol yoktur. İnsanlara zulmedenlere, yeryüzünde haksız yere taşkınlık edenlere karşı durulmalıdır. İşte, can yakıcı azap bunlardır. (Şura, 39-42)

Ey inananlar! Zannın çoğundan sakının, zira zannın bir kısmı günahdır. Birbirinizin suçunu araştırmayın; kimse kimseyi çekiştirmesin; hangi biriniz ölü kardeşinin etini yemekten hoşlanır? (Hucurat, 12)

Sizden, iyiye çağıran, doğruluğu emreden ve fenalıktan meneden bir cemaat olsun... (Al-i İmran, 104)

Yerin yetiştirdiklerinden, kendilerinden ve daha bilmediklerinden çift çift yaratan Allah münezzehtir. Onlara bir delil de geceder; gündüzü ondan sıyrırız da karanlıkta kalıverirler. Güneş de yörüngesinde yürüyüp gitmektedir. Bu, güçlü ve bilgin olan Allah'ın kanunudur. Ay için de sonunda kuru bir hurma dalına döneceği konaklar tayin etmişizdir. Aya erişmek güneşe düşmez. Gece de gündüzü geçemez. Her biri bir yörüngede yürürler. (Yasin, 36-40)

Kur'an-ı Kerim'den çok sayıda enteresan ayet daha nakletmemiz mümkündür. İfade ettiğimiz ayetler çağ dışı görünüyor mu? Acaba bu ayetler sadece binlerce sene öncesinde yaşayan insan ve toplumun problemleriyle alakalı ve günümüz insanını hiçbir şekilde alakadar etmez midir? Daha evvel ortaya koyduğumuz bazı tespitler bu soruya cevap için yardımcı olabilir.

Fakat İslâm'ın “çağ dışı” olduğu bazı konuların var olduğunu itiraf etmeli ve hatta bu iddianın savunucusu olmalıyız.

Medeni bir ülkede -kendini öyle tanımlamaktadır ve başkaları da onu öyle görmekteler- insanları, onların inançları dolayısıyla takibata uğrattırıyorlar. Bazı resmi gerçekler vardır ve bu gerçeklere kamuoyu önünde itiraz edenler hapse giderler. Eğer bu çağdaşlık ise ki bazıları gelişmenin uyuma yani özgürlük ve bireyciliğin sınırlandırılmasına doğru gittiğini ifade ederler, o zaman İslâm çağ dışıdır. İslâm din özgürlüğü ve buna bağlı olarak da vicdan (kanaat) özgürlüğü prensibini ilan etmiş ve genelde bu prensibe bağlı kalmıştır. Biz Müslümanlar için Kur'an'ın tüm ayetleri aynı derecede yücedir, ancak bazı yabancılar din özgürlüğünü ilan eden ikinci surenin 256. ayetini en yüce ayeti olarak ilan ettiler. Bu olağanüstü ayet şöyledir: “Din de zorlama yoktur. Çünkü doğru yol ile eğri yol artık birbirlerinden ayrılmıştır...”

Vicdan özgürlüğü ve hoşgörü meselesi ahlâkî bir sorundur ve her insan, bu iki zıt hükümden hangisinin taraftarı olduğunun cevabını kendi ruhu içinde aramak zorundadır. Tabii ki İslâm, tavizsiz olarak, özgürlük ve hoşgörü tarafında durmakta ve maddeci evrimcilerin bütün karanlık kehanetlerine rağmen bu prensibin zaferine inanmaktadır.

Veya İslâm'ın, en sert şekilde yasakladığı alkol ve esrar meselesi konusundaki tavrı.

Şüphesiz çağdaş ve modern ülke olan Fransa'da bir yılda sadece şarap olarak 2 milyar litreden fazla içilmektedir. Bu konudan iyi anlayan kimse, bugün 500 çeşitten fazla alkollü içeceklerinin üretildiğini söyler ve ayrıca “alkollü içecekleri kültürü” tanımlaması da vardır. Bu içeceklerin, genelde hayal mahsulü isimlerinden çok sayıda bilmek veya bilir gibi yapmak, onların aroma ve tat nüansları hakkında fikir sahibi olmak, “stil” işaretidir. Ayık bir Müslüman bu manada tam bir cahildir ve bu hususta neredeyse “barbarca” görülmektedir.

Çağdaş insan çok enteresandır. O, adeta kendi fonksiyonlarına çözülmüş gibidir. Bir tarafta o her gün alkollü içeceklerinin üretimi, nicelik ve niteliğini iyileştirmeye gayret etmektedir. Aynı zamanda aynı çağdaş insan, diğer fonksiyonunu yerine getirerek, bilimsel metotları titiz bir şekilde kullanarak, alkolün zararlı olduğunu tespit edip, panik bir şekilde tehlikeye işaret etmektedir. Gazetelerde, her çağdaş insanın akışkan/ince kalitelerini tatması gerektiği düşünülen Cezar veya Bitter şarap markaları hakkında tavsiyeler görme şansınız olacaktır. Gazetenin hemen arka sayfasında ise kalıcı sakatlığa mahkum olan çok sayıda alkolik insanın her geçen gün artan sayılarına işaret eden ifadeleri veya bütün suçların ve trafik kazaların en az yüzde ellisinde alkolün sebep olduğunu görmeniz mümkündür. Bunlar, insanların yaşamaktan çok fonksiyon görevi yaptıkları (işledikleri) bizim “çağdaş” zamanımızın saçmalıklarıdır.

Tam da çağdaş dünyamızdaki alkolün hükümranlığına bakarak, İslâm'ın, bu defa gururla, çağdaş olmadığını söylemek zorundayız. Fakat diğer taraftan, XX. yüzyılın otuzlu yıllarında uygulanan ve başarısız olan Amerika Birleşik Devletleri'ndeki kesin ve tam yasaklamadan başlayarak, bazı İskandinav ülkelerindeki kısmî yasaklamalara, çok sayıda ülkede süreli olarak getirilmeye çalışılan yasaklamalara, hatta son zamanlarda bu hususta bizde yapılmaya çalışılan gayretlere kadar, bazı en ileri ülkelerdeki alkolü yasaklama çabalarını göz önünde bulundurarak biz, haklı olarak, İslâm'ın, geleceği evvelden ifade ettiğini ve bu konuda bugünkü dünyanın çok ilerisinde bulunduğunu iddia etmek için gerekçelere sahibiz.

Belki bu konuda çağdaş dünya “çağ dışıdır”.

İslâm'ın “çağ dışılığı” hususunda çok sayıda örnek daha vardır. Bazı hesaplamalara göre, gelişmiş ülkeler sadece kozmetik ürünleri için yılda, dünyada yeterince beslenemeyen yaklaşık 700 milyon insanın sorununu tamamen çözebilecek bir rakam olan 15 milyar dolar para harcamaktalar. *Newsweek* dergisinin verdiği bilgilere göre ABD'de üretilen şahsî ürünlerin 2/5'i lükse yöneliktir. Eğer çağdaşlık buysa -ki birçoğu bu olduğunu düşünmektedir. İslâm çağdışıdır, çünkü hem yazısı hem de ruhuyla basitlik, dayanışma ve tevazu talep etmektedir.

Az veya çok geçerli çok sayıda tespiti daha saymak mümkündür. Sonrasında enteresan ve dikkat çekici notlar da olabilir, ancak tam belirli sonuçlar olmaz. Çünkü konuyu bütünüyle ele alarak, İslâm'ın çağdaşlığı (veya çağ dışılığı) meselesinin, gerçekte bizim şahsî tutum ve felsefemize bağlı olduğu gittikçe daha fazla ortaya çıkmaktadır. Bunun cevabı, okuyucunun ilerleme, medeniyet, insaniyet veya insan hayatının mahiyetinden ne anladığı, tek kelimeyle onun neye inandığına bağlıdır.

Son olarak, okuyucuyu, burada ortaya konulan veya kendisinin bildiği başka tespitlere ve kendi kanaatine dayanarak, söz konusu ikilemi çözmeye davet etmek kalır. Tabii ki böyle bir ikilem varsa eğer.

(*Mart, 1971*)